Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Lausunto
11.2.2025 /
9/2024 vp

Eduskunta
Puolustusvaliokunta

Asia: VNS 9/2024 vp Valtioneuvoston puolustusselonteko, sisäministeriön lausunto

Eduskunnan puolustusvaliokunta on pyytänyt sisäministeriöltä lausuntoa valtioneuvoston puolustusselonteosta. Sisäministeriö kiittää mahdollisuudesta lausua puolustusselonteosta. Sisäministeriö osallistui puolustusselontekoa valmistelevan työryhmän työskentelyyn ja sisäministeriö esille nostamat huomiot otettiin selonteon valmistelussa pääsääntöisesti hyvin huomioon.

Puolustusselonteko yhdessä ulko- ja turvallisuuspoliittisen selonteon ja valmisteilla olevan sisäisen turvallisuuden selonteon kanssa muodostavat loogisen jatkumon, joka luo suuntaviivat Suomen turvallisuuden vahvistamiselle. Niin ikään valmisteilla oleva kansallisen turvallisuuden strategia nivoo yhteen ja täydentää selontekoja konkreettisilla toimenpide-ehdotuksilla ja ylivaalikautisella aikajänteellä.

Erityisesti heikentyneessä toimintaympäristössämme on tärkeää, että edellä mainitut asiakirjat rakentuvat yhteisesti jaetulle näkemykselle toimintaympäristömme uhista ja kehitysnäkymistä. Puolustusselonteko tukeutuukin aiemmin valmistuneen UTP-selonteon toimintaympäristökuvaukselle sitä samalla syventäen sotilaallisen maanpuolustuksen näkökulmilla. Vastaavasti sisäisen turvallisuuden selonteko täydentää tätä jaettua ulko- ja turvallisuuspoliittista näkemystä toimintaympäristöstämme sisäisen turvallisuuden kannalta keskeisillä ilmiöillä ja kehitysnäkymillä. Selontekojen välillä varmistettu johdonmukaisuus toimintaympäristökuvausten osalta antaa myös strategisen viestin niin valtiojohdon ylimmän johdon kuin sisäisen turvallisuuden viranomaisten ja puolustushallinnon yhteisestä, jaetusta tilannekuvasta ja koordinaatiosta.

Puolustusselonteon toimintaympäristökuvaus nostaa aiheellisesti keskeisimmäksi turvallisuusuhkaksemme Venäjän. Venäjän sotilaallisen uhan lisäksi selonteko tunnistaa Venäjän jo nyt heikentävän Euroopan turvallisuutta laaja-alaisella vaikuttamisella. Käytetään Venäjän

Kirkkokatu 12, Helsinki
PL 26, 00023 Valtioneuvosto
Vaihde 0295 480 171 | kirjaamo.sm@gov.fi | www.intermin.fi

pahantahtoisesta toiminnasta sitten laaja-alaisen tai hybridivaikuttamisen termiä, ovat siviiliyhteiskunta ja -viranomaiset keskeisessä roolissa hybridivaikuttamiseen vastaamisessa ja yhteiskunnallisen kriisinkestävyyden vahvistamisessa. Esimerkkinä konkreettisesta hybridivaikuttamisen ilmenemismuodosta nostettakoon esille vuonna 2023 itärajalla alkanut välineellistetyn maahantulon ilmiö, jossa rajavartiolaitoksen, poliisin ja puolustusvoimien viranomaisyhteistyöllä kyettiin yhdessä hallituksen rajapäätösten ja lakimuutosten kanssa ottamaan tilanne hallintaan ja keskeyttämään ilmiö. Sisäministeriölle oli selonteon valmistelussa oleellista, että siviiliviranomaisten rooli hybridivaikuttamiseen vastaamisessa tunnistetaan ja tuodaan esiin tarkoituksenmukaisella tavalla osana maanpuolustusta ja kansallista turvallisuutta.

Selonteossa todetaan kansallisen kriisinkestävyyden ja liittokunnan yhteisen kriisinkestävyyden olevan välttämättömiä edellytyksiä pelotteelle ja puolustukselle sekä liittokunnan päätehtävien tehokkaalle toteuttamiselle. Kriisinkestävyys tulee kuitenkin ymmärtää laajasti. Kriisinkestävyys tukee puolustusta, mutta on myös edellytys yhteiskuntamme selviytymiselle vakavissa häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa.

Pitkäkestoisessa kriisissä korostuu suomalaisen yhteiskunnan kriisinkestävyys, joka perustuu kokonaisturvallisuuden toimintamallin mukaiseen varautumiseen ja yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaamiseen kaikissa olosuhteissa yhteensovitetuilla varautumis- ja vastatoimenpiteillä.

Selonteossa edellytetään Suomelta kykyä vastata nopeasti kehittyvään, laajamittaiseen, pitkäkestoiseen ja korkean intensiteetin sodankäyntiin kansallisin voimavaroin osana Natoa. Kuitenkin nykyaikaisessa sodankuvassa korkean intensiteetin sodankäyntiä edeltää usein hybridikeinojen käyttö vaikuttamisen välineinä vastustajan heikentämiseksi. Yhteiskunnallinen kriisinkestävyys voi näin ollen olla koetuksella jo ennen avointen sotatoimien käynnistymistä. Tällainen tilanne korostaa kokonaisturvallisuuden toimintamallin ja ajattelun mukaista varautumista, jota johtaa, valvoo ja yhteensovittaa kukin ministeriö toimialallaan.

Sisäministeriön näkemyksen mukaan tämä siviiliviranomaisten keskeinen rooli ja merkitys osana yhteiskunnan kriisinkestävyyttä ja maanpuolustusta tunnistetaan ja tuodaan puolustusselonteossa esille tarkoituksenmukaisella tavalla.